

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 1. Qvindecim Psalmis Gradualibus totidem gradus Christianae perfectionis indicari. Vitae spiritualis triplicem esse statum. De ascensione mentis in Deum. Qvindecim animae dignitates ex Abbate ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

CAPUT XV.

DE PSALMIS GRADUALIBUS.

§. I.

Quindecim Psalmis Gradualibus totidem gradus Christianæ perfectionis indicari. Vita spiritualis triplicem esse statum. De ascensione mentis in Deum. Quindecim anima dignitates ex Abbate Cellensi.

I. **Q**UINDECIM Psalmi Graduales à 119. usque ad 133. quartis Quadragesimæ feriis præscripto in Breviarii ritu recitari debent. Quia enim hisce diebus decet nos solito sanctiores esse, Psalmos istos ad consuetæ servitutis pensum adjungimus, quibus etiam monemur ad vitæ spiritualis perfectionem quibusdam veluti gradibus ascensum parari. Meminit horum Psalmorum, eorumque ritus (a) Radulphus Tungrensis, (b) Ardo Monachus in vita sancti Benedicti Anianæ Abbatis refert ipsum instituisse, ut ante nocturnam synaxim quinque Psalmi à Monachis recitarentur pro omnibus fidelibus in toto orbe terrarum vivis: tum quinque pro omnibus defunctis, totidemque pro iis, qui nuper defuncti erant. Sed an isti fuerint Psalmi Graduales, non liquet. Ipsâ autem Cantica graduum terna oratione distincta noctu à Monachis recitata apud Bollandum in vita S. Joannis Gorgiæ Abbatis cap. 9. die 27. Februarii commemorantur. Hic verò obiit anno 962. Ante Pium V. quotidie in Quadragesima recitabantur, ut notat Gavantus, & in antiquo usu Cluniacensi singulis anni diebus; itemque in veteri Breviario Vallis umbrosæ in omni die feriali. Græci Psalmos graduales concinunt omnibus diebus Quadragesimæ (præter-

a Radulph. prop. 21. b Sex. syn. can. 51.

quam Sabbatis, & Dominicis, & in die Annuntiationis) quibus utuntur mysteriis ante sanctificationis, de qua re extat Canon sextæ Synodi in Trullo. Post quos psallant Idiomelon dici, & Martyricum, & tria similia Triodii, & tria Calendarii, sive Menæi, ut haberentur in eorum Typicis, & Euchologiis. Hæc autem distinctio graduum, sive à gradibus templi Salomonis desumpta sit, sive ad vocem gradatim in cantu exaltatam pertineat, sive reditum de captivitate Babylonica in Hierusalem, aut aliud quidpiam secundum historię fidem respiciat; quod spectat ad spiritualem intelligentiam, mysticis animæ ascensionibus à sanctis Patribus (c) Hilario, Augustino, Chryostomo, Gregorio Magno, itemque à Cassiodoro, Remigio Antissiodorensi, & aliis applicatur. Ad supremum charitatis fastigium non nisi per gradus pervenitur: motus enim, & conatus humanæ voluntatis, sicut ad alia omnia, ita etiam ad perfectionem non repente fit summus. Notandum est autem ex Brunone Astensi in Psalmum 119. quod cum quindecim sint Psalmi Graduales, non dicimus primum gradum, secundum gradum, tertium gradum; sed unusquisque vocatur Canticum graduum, quasi unusquisque tanti sit, ut per se ad id quo tenditur ascendentem perducere possit. Cantica graduum, inquit (d) Arnobius, Cantica Ascensionum sunt: veluti si alicui, qui in foveam ceciderit ponatur scala, ut inde ascendendi capiat facultatem. Hæc est scala, quam Patriarcha Jacob vidit in somnis, per quam, ut scribit (e) Theophilus Alexandrinus, diversis virtutum gradibus ad superna conscenditur. Pulchrum spectaculum, ait (f) Richardus Victorinus, videre hujus scalæ scalarum modo congruo, proportionaliterque locata, & usque in summum ordinatæ distinctionis continuatio-

c Hilar. pict. proœ. in Psal grad. Aug. in eisdem psalm. Chryst. in Ps. 119. Greg. in ps. 119. Cassiod. & Remig. in ps. 119. Jacob. Alvarez de vita spirit. lib. 2. parte 1. cap. 9. d Arnob. in ps. 119. e Theoph. ep. 1. pasc. f Rich. de ext. mali. tr. 3. 16.

ne producta, ut paulatim se animus ad superiora promoveat, provectionisque gradibus semper ad altiora conscendat, donec Dominus innixus scalæ videatur.

II. Nascitur charitas divina operante misericordia, cum nata fuerit nutritur, nutrita crescit & roboratur, roborata perficitur. Hinc (g) Theologi communiter post Dionysium Areopagitam ex muneribus Angelorum, quorum actus Hierarchici sunt purgare, illuminare, & perficere, vitæ spiritualis statum triplicem faciunt, Incipientium, Proficientium, & Perfectorum, quorum primi purgantur, secundi illuminantur, postremi perficiuntur. Cebes Thebanus insignis Philosophus Tabulam finxit in templo Saturni, in qua miro artificio tres ambitus posuit, per quos tres isti gradus non incommodè intelligi possunt. Nam cum vitii seductus homo in primo ambitu describitur, in secundo post purgationem ad virtutes introducitur, ac deinde ad beatitudinem pervenit, à qua gloria, & honore coronatur. Ecclesia verò Psalmos graduales recitandos proponens in tres ordines dividit, qua partitione tres status vitæ internæ designantur. Et primus quidem quinquarius incipientibus convenit, secundus proficientibus, tertius perfectis. Nicolaus Londanus tractatum edidit ad Pium V. de reversione animi in cælum sumpto è Psalmis istis argumento. Robertus Bellarminus sacræ purpuræ decus eximium librum scripsit de Ascensione mentis in Deum, quem ad similitudinem quindecim Psalmorum gradualium in totidem gradus distinxit. Hic liber legendus ab illis est, qui invisibilia Dei per ea quæ facta sunt intelligere cupiunt, & mysticos ascensionum gradus non tam cognoscere, quam ascendere peroptant. Deus enim, inquit (h) Basilius Seleuciæ Episcopus, cum res creatas in modum scalæ adaptaverit, per eas sui amantibus ascensum ad se extruxit. Verus Philosophus ille est, qui è rebus creatis ad increata novit assurgere; & de

g S. Th. 2. 2. q. 183. art. ult. Dionys. c. 3. cæl. hier. h Basil. Sel. or. 1.

380 DE PSALMIS GRADUALIBUS.
his quæ videntur scalam sibi facit ad invisibilia ascen-
dendi. Quare sapienter Severinus Boëthius vestem
Philosophiæ in modum scalarum intextam describit
initio doctissimi libelli de ejusdem Philosophiæ conso-
latione. Felices illi, quibus vertitur in scalam, quod
aliis esse solet in ruinam: quibus aspectus creaturarum
fit scala ascensionis, non lapsus dejectionis.

III. (i) Abbas Cellensis quindecim animæ digni-
tates, quasi quosdam gradus perfectionis ejus, enume-
rat, è quibus ipsa corrumpitur per peccatum, & ad quos
per pœnitentiam revocatur. Est enim anima, ait ille,
puella generosa, tenera & delicata, formosa & can-
dida, ignara doli, laboris insueta, virtutum capax,
damnatrix vitiorum, artium inventrix, constans in
amore, verax in promissione, larga in donatione, so-
cialis ad cives, affabilis ad omnes. Ab his dignitatibus
totidem gradibus excidit miserabilis anima. Nam, ut
idem subjungit, rapitur puella: ô crimen! generosa
ancillatur: ô pudor! delicata laceratur: ô pietatis
naufragium! formosa denigratur: ô damnum pulchri-
tudinis! obscuratur candida: ô gloriæ convitium!
ignara doli fraude seducitur: ô justitiæ exitium! insue-
ta laboris labore atteritur: ô miserationis exilium!
capax virtutum virtutibus evacuatur: ô exclusio bo-
norum! vitiatur damnatrix vitiorum: ô commutatio
dæmonum! inventrix artium inventorum obliviscitur:
ô ignaviæ pabulum! in amore constans instabilis
invenitur: ô naturæ lubricum! verax in promissione
quotidie mentitur: ô peregrinationis invium! in do-
natione larga in avaram vertitur: ô exsiccatio venarum!
socialis sine fœdere: ô vitæ corruptionem! affabilis
infrunita redditur: ô coagulum dilectionis vastatum!
O clementia creatoris eripe illam de ore leonis, re-
stituë illi statum libertatis, repone in delitiis pristinis,
reforma deformatam, renova obscuratam, libera de-

i Lib. de Panib. cap. 4.

ceptam, amove laborem, redde virtutes, cura vitia-
tam, doce oblitam, confirma lapsam, pone in verita-
tis via, destrue avaritiam, fœdus societatis constitue,
affabilem redde. Ecce anima quindecim gradibus,
quibus peccando corrueras, pœnitendo azima sincerita-
tis recipies. Quot namque casibus à Deo recessimus,
tot gradibus virtutum ad ipsam Dei virtutem pennis
desideriorum revolamus. Hactenus Petrus Cellensis.
Sunt & alia quindenarii numeri mysteria haud indigna
solerti disquisitione; sed suscepti operis ratio ad ea tan-
tum edisserenda me cogit, quæ mysticas animæ ascen-
siones respiciunt. Scalam igitur erigo ad Deum, qua-
lem finxisse Cosingam Junonis apud Thracas Sacerdo-
tem scribit (k) Polyænus. Hic enim cum Thracese ejus
imperium detrectarent, ligneas scalas quamplurimas
construi, atque alias aliis imponi curavit, quibus in
cœlum ad Junonem ascenderet plebis contumaciam
accusaturus. Quo facto stupidam gentem ita perculit,
ut se in posterum obedientem fore jurejurando firma-
ret. Hunc ascensum, quem ille ementiri potuit, non
autem perficere, ego quindenis gradibus præparo,
quibus ad verum Numen subvehente sapientia conscen-
damus. Optimè Joannes (l) Climacus, Omni arte,
omnique studio quisque uti debet, ut lutum hoc à
terra elevans in Dei solio collocet. Nullus verò diffi-
cultatem causetur ascensus; via enim, & janua cun-
ctis aperta est.

M E T R V M X X X I I I .

TV magne cœli rector, & mundi arbiter,
Tremende, sempiternæ, incluctabilis,
Idem severus ultor, & clemens pater,
Immensa rerum spatia qui nutu regis,
Cui servit Orbis, Trinus, ac unus Deus.

k Lib. 7. Stratagemat. l gr. 26.

Da celsa virtutum juga, & superum choros
 Transcendere. Obsident iter vepres mali,
 Et densa tribulorum seges: bellum ferox
 Intentat hostis, fingit & vanos metus.
 Sed, te juvante, per rubos, & per truces
 Spinās iter parabo: me nullus labor,
 Pericla terrent nulla, sunt dudum mihi
 Hac tela prævisa. Adjuva audentem Deus,
 Serena donec fulgeat mihi dies,
 Qua sistar innocens, & omnis inscius
 Labis tuo conspectui. Quid hic moror,
 Et hæctenus mortalium sordes colo?
 Vos nubila super solis, & Lunæ vias
 Me citius erigite volatu præpeti.
 O me beatum! Iam mihi tellus perit,
 Et regna decrescunt, suum mundi globus
 Vanescit in punctum. O veneranda Numinis
 Præsentia! ô cœli coruscantes faces!
 Perenne vitæ gaudium, verum decus,
 Et clausa nullo margine voluptas! dies
 Quem nulla temerat nox, bonorum fons patens!
 Vinam semel vestris receptus sedibus
 Quiete vera perfruar. Tu ne cadam
 Adsis Pater. Gravi ruinæ est proximus
 Quicumque sine te ad sidera ascensum parat.

§. II.

Quinque gradus Incipientium: omne mortale, omne veniale
 crimen deserere: divitias, ac dignitates contemnere: pra-
 vos motus cohibere: proprium iudicium, & propriam vo-
 luntatem abnegare. Quæ sint purgati animi indicia.

I. **A**dsis huc igitur fidelis homo, quicumque es,
 qui in hac valle lacrymarum ascensiones dis-
 posuisti in corde tuo; Huc adsis, & cœlum suspice,